

ra terített 15. századi kövezett járósíntre is, mely – úgy látszik – a török időszakban is használatban maradt. E felületet a 16. századi falperiódus sávjában a már ismeretett öntött habarcs fedőréteg váltotta ki.

Munkatársak: Bocsi Zsófia (KLTE, Debrecen), Bodó Balázs (KÖH), Stibrányi Máté (KÖSZ) régészek; Mesterházy Gábor, Kondé Zsófia, Kolláth Ágnes egyetemi hallgatók. Térinformatika: Holl Balázs (MNM), fotogrammetria: Vajda József és Györffy Ilona. Tervezés: Gál Tibor és Gerák Miklós.

HATHÁZI GÁBOR – KOVÁCS GYÖNGYI

86. Csököly, Tamánta

(Somogy megye) N?, Kö, Kk

2008. február 28-án régészeti felügyelet során új régészeti lelőhelyet azonosítottunk. A lelőhely É-i részén a humuszos, helyenként agyagos talajban két helyen szürkés foltot figyeltünk meg, mindkettőben tégladarabok voltak, a keletiben kézi korongon készült fazék aljtöredékei is, melyek talán népvándorlás koriak. A lelőhelyen néhány középkori és késő középkori kerámiatöredéket is találtunk. Tamántán Nováki Gyula terepbejárást végzett a Somogy Megye Földrajzi Nevei (169/75. 528. old.) alapján, de földvárat nem talált (RRM A. 626.). Most a terület szántott, jól áttekinthető volt, de semmilyen kiemelkedés nem utalt erődítésre.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

87. Dabas, Közép-domb

(Pest megye) Sza, A, Kö

A 2256/3 hrsz., 430×6 m alapterületű útszakasz megelőző régészeti feltárását 2008. augusztus 6. és szeptember 10. között végeztük el. Összesen 96 objektumot tártunk fel. A lehumuszos felület ÉNy-i felén sűrűn, míg DK-i felén ritkábban kerültek elő régészeti objektumok, de a teljes felület régészetileg fedett volt. A munkálatok során egy szarmata kori (Kr. u. 3. sz.) és egy 13–15. századi település maradványait tártuk fel. Ugyanezen település mintegy 1000 objektumát bontottuk ki 2007–2008 telén a jelen beruházástól pár száz méterre található pusztatemplom mellett (Dabas, Templom-domb).

Az objektumok a két különböző korú település közt fele-fele arányban oszlanak meg. A 3. századra 1 ház, 15 gödör és 20 árok datálható, köztük egy többszortatú árokrendszer. Legjellemzőbb leleteik a szürke, jól iszapolt, korongolt fazéktöredékek, terra sigillata töredékek és nagy mennyiségű állatcsont. Két gödör valószínűleg az avar korra datálható, ezekben sütőharang-töredékek voltak. A középkori objektumok szórtan, de a teljes beruházási területre kiterjedően helyezkedtek el. Három félig földbe mélyített, döngölt padlóval, agyagból épített kemencével ellátott középkori házat bontottunk ki, valamint több tűzhelyet, kutat és gödröt, változatos

leletanyaggal. A házakban pénzt, kerámialeleteket (fazekat, szilkét), a kutakban csont- és vaseszközöket, az árkokban bronzvereteket találtunk.

2008. október 16–28. között építkezést megelőzően ásatást végeztünk a (Hrsz.: 7800/5) telken, melynek során egy Kr. u. 3. századi település maradványait, 29 objektumot tártunk fel. A leletek alapján az általunk vizsgált településrészlet azonos a 300 m-rel távolabb, a Közép-dombon (Hrsz.: 2256/3) feltárt településsel. Az objektumok nagy része gödör volt, melyek szórtan helyezkedtek el a felületen. Jellemző leleteik a szürke, korongolt, jól iszapolt, simított felületű fazéktöredékek voltak. A gödrök mellett kibontottunk még egy igen széles, többszortatú, többször megújított árkot, melybe kisebb árkok csatlakoztak be. Az árokból származott a legnagyobb mennyiségű lelet, egyebek közt római kerámiatöredékek és egy vaspengő. Előkerült egy földbe vájt, szabadtéri sütőkemence is kétrétegű sütőfelülettel.

Munkatársak: Hajdú László, László József, Várkonyi Diana.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

88. Dabas, Telek-dűlő

(Pest megye) R, B, V, Sza

2008. szeptember 3-án lakossági bejelentésre a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársai helyszíni szemlét tartottak a területen, hol egy mostanig ismeretlen lelőhelyen a tulajdonos homokkitermelést végzett. A síkságból kiemelkedő domb tetején és oldalában intenzív rézkori, bronzkori, vaskori és császárkori településnyomokat találtunk, melyeket részlegesen elpusztítottak a munkálatokkal.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

89. Dabas, Templom-domb, Fertályos-földek

(Pest megye) Kk

2008. január 17. és február 23. között folytattuk a 13–15. századi lelőhely 2007 novemberében megkezdett feltárását további 680 objektum kibontásával és dokumentálásával. A két ásatási szezonban megközelítőleg 1000 régészeti objektumot tártunk fel: 20 házat, 4 kutat, 6 külső kemencét, néhány árkot és mintegy 200 cölöplyukat. A többi objektum hamus, homokos betöltésű gödör volt. A cölöphelyek a felület ÉK-i negyedében csoportosultak, szórtan helyezkedtek el, mindössze 20–30 rendeződött egyértelműen sorokba. A cölöplyukak vágták a többi objektumot, késő középkori leletanyagot tartalmaztak. A félig földbe mélyített házak változó méretűek voltak, ovális, agyagból épített kemencével, sárga, döngölt agyagpadlóval. Több házban találtunk pénzt. Méretei és jellege miatt is kiemelkedő a pusztulása után in situ ráánk maradt 223. sz. ház, vagy pince. Földfelszín alá mélyedő alapterülete 10×5 m, mélysége nyelési szinttől számítva 160 cm volt. Oldalán körben végig megtaláltuk a több szintben elhelyezett

deszkabélés nyomait. A fenyődeszkákat vaskapcsokkal, szögekkel fogták össze. Alján szintén deszkanyomokat, betöltésében elszenesedett gerendákat találtunk. Betöltésének jó részét egy szemeskályha omladéka töltötte ki, valamint egy 30–40 cm vastag, meszelt agyagfal tömbjei, amelyek talán belső osztás maradványai voltak. Kerámialeletek mellett egy kupacban szekercék, vaspántok, vasrudak és szögek, valamint külön ásó, patkók és egy zárszerkezet került elő. A 600. sz. földfelszíni ház puszta rétegét és járósíntjét 20 cm-rel az altalaj fölött, a humuszban találtuk meg. A gödrökből, házakból idén is több ép edény, nyílhegy, gyöngy, faragott csontlemezek, fenőkövek, órlőkötőredékek, téglák kerültek elő. A 640. sz. gödörben aranyozott bronzpánt, a 739. sz. gödörben harang peremtöredéke volt. Az egyik kútból pénzzel datálva asztali kerámia, patkó, lakat, oroszlanállkapcsot idéző terrakottatöredék, talán kályhadísz került elő.

A lelőhelyen 2008. szeptember 23. és október 8. között egy bekötőút építése kapcsán, a 0140, 0145/9 hrsz. telkeken 79 késő középkori objektumot tártunk fel. A beruházás közvetlenül kapcsolódott a 2007–2008 telén kutatott területhez.

Az objektumok nagy része gödör volt, kibontottunk még 12 árkot és 1 kutat. A gödrök a felület É-i részén koncentráálódtak egy nagyobb gödörkomplexumot alkotva. A 863. sz. méhkas alakú gödörben majdnem ép kancsót, égett gerendamaradványokat és elszenült gabonát találtunk. A gödrök jellemző leletei a tagolt peremű, bekarcolt díszű fazéktöredékek voltak. Feltűnően nagy volt az állatcsontleletek száma. Előkerült továbbá néhány orsókarika, fenőkő, bronztöredék és több késő középkori pénz is. A legnagyobb mennyiségű leletet (konyhai hulladék, fémtöredékek) a 922. sz. kút tartalmazta.

Ugyanezen a lelőhelyen, a 2362/9 helyrajzi számon, október 15–21. között kibontottunk még 12 sírt, 9 gödröt és 2 árkot. A települési objektumok a már korábban is kutatott 13–15. századi faluhoz tartoztak. A gödrökből bekarcolt díszű fazéktöredékek kerültek elő, illetve egy faragott csontlemez. A sírok a középkori templom körüli temető legszélső sírjai, szinte kivétel nélkül bolygatottak voltak. Részben egymást vágták, részben a települési objektumok bolygatták őket. A sírgödrök széle nehezen volt követhető. Az egyik eltemetett szájába pénzt helyeztek, egy másiknak előkerült bronz övcsatja. A síroknak más melléklete nem volt. Az eltemetettek fele-fele arányban voltak férfiak, illetve nők. Egyetlen gyermekvázat találtunk.

Munkatársak: Farkas Zoltán, Szeredi Anna régészek, Susits Diana régészhallgató, Liebhaber Réka, Szabó Zsanett, Szécsényi Zoltán, Szrnka Attila, Hajdú László, László József, Várkonyi Diana technikusok.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

90. Daruszentmiklós határa

(Fejér megye) Á

Az M6 autópálya Dunaújváros–Szekszárd közötti szakaszán a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat

régészeti szakfelügyeletet végzett 2008 októberében, melynek során a nyilvántartásban eddig nem szereplő lelőhelyeket azonosítottunk.

RM-02 lh.: A 82+470–82+580 km-szelvények közötti területen a humuszolást követően objektumok (árkok, gödrök) foltjait sikerült megfigyelni. A lelőhely kiterjedése egyelőre bizonytalan. A területen gyűjtött kevés kerámia és egyéb régészeti leletek alapján a lelőhely gyéren fedett Árpád-kori település.

RM-03 lh.: A 82+570–82+640 km-szelvények közötti területen ugyanezt tapasztaltuk. A szintén Árpád-kori lelőhely kiterjedése ugyancsak bizonytalan.

KOVÁCS KATALIN

91. Daruszentmiklós, F-04 lelőhely

(Fejér megye) A

Az M6 autópálya Dunaújváros–Szekszárd közötti szakaszán a 84+800–84+497 km-szelvények között 2001 ősztől a székesfehérvári múzeum munkatársai terepbejárást végeztek és néhány középkori kerámiatöredéket találtak. A szondázó kutatást a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai végezték el 2008 nyarán, amit megelőző feltárás követett október 9. és december 16. között.

A lelőhely Daruszentmiklós K-i határában található, melyet D-ről egy mocsaras terület határol. A humuszolást követően 205 objektum került napvilágra. A lelőhelyen 50 épületet (75 cölöphely, 6 tűzhely), 27 árkot, 77 gödröt, 45 kutat és 3 kemencét tártunk fel. Az objektumok a lelőhely területén bokrokban sűrűsödtek, ami általában az épületek környékén volt jellemző. Az épületek többségében a padlószintet, sőt az egyikben újítás nyomát is sikerült megfigyelni. A házak többségében kőből rakott tűzhelyet (DK-i, ÉNy-i sarokban), az egyik házban pedig agyagtapasztásos kemencét találtunk. A kutak kibontása közben több esetben a betöltésben vastag faszenes, és vörösre égett réteget találtunk, mely alatt néhány centiméterrel általában agyagos beomlás, majd ez alatt egy vékony, feketére égett faszenes réteg volt. Égett réteget leginkább a lelőhely közepén kibontott kutakban láttunk.

Az objektumokból előkerült leletanyag többségét az edénytöredékek, valamint az állatcsontok tették ki, de találtunk néhány vas- és bronztárgyat is. Az egyik kútból bontás közben csontfurulya került napvilágra. A szondázás és a feltárás során előkerült edénytöredék alapján a lelőhelyen avar kori (7–8. sz.) települést találtunk.

CSÉKI ANDREA

92. Daruszentmiklós, F-005 lelőhely

(Fejér megye) Rő, A

2008. július 29. és november 17. között a Magyar Nemzeti Múzeum 7–8. századi avar telepet tárt fel a lelőhelyen, ahol korábban a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat végzett szondázó ásatást.